

Åfjord kommune
Att:
Postboks 54
7169 ÅFJORD

Åfjord kommune Trøndelag - Uttalelse til kommunal planstrategi for 2020-2023

Vi viser til oversendelse datert 19.11.2020 med høring av forslag til kommunal planstrategi 2020–2023 for Åfjord kommune.

Fiskeridirektoratet er statlig sektormyndighet for forvaltning av fiskerinæringen i medhold av havressurs- og akvakulturloven. Fiskeridirektoratets regioner skal ivareta disse interessene i det regionale og lokale planarbeidet for å sikre areal til høsting av naturressurser og matproduksjon i sjø innenfor bærekraftige rammer. Vi skal også bidra til at fiskeri- og havbruksnæringen i regionen får gode og forutsigbare rammevilkår, og at hensynet til marint biologisk mangfold blir ivaretatt.

Planstatus

Etter kommunereformen og sammenslåing fra 1. januar 2020 består Åfjord kommune av tidligere Åfjord og Roan kommuner. De tidligere kommunene hadde egne vedtatte samfunnsdeler og arealdeler for kommuneplanene.

Nasjonale forventninger til planleggingen

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging ble vedtatt 14. mai 2019. At Åfjord kommune prioriterer arbeidet med planstrategi er i tråd med forventningene.

I nasjonale forventninger sies det i forbindelse med ressursbasert næringsutvikling for fiskeri og havbruk at:

«Norge skal være en ledende havnasjon, og havbasert verdiskaping er viktig for sysselsetting langs hele kysten. Potensialet for ytterligere vekst er stort og regjeringen ønsker å bidra til å realisere dette. Samtidig er kystnære sjøområder viktig for mange og til dels motstridende interesser. Det gjelder næringsvirksomhet, transport, forebyggings- og beredskapstiltak, forsvar, rekreasjon, friluftsliv, naturmiljø, landskap og kulturminner. Bruken av sjøarealene har økt, og det er behov for bedre arealplaner med et regionalt og interkommunalt perspektiv. Regjeringen legger vekt på

at det skjer en samordning mellom myndigheter og lovverk gjennom planarbeidet. Ny kunnskap og digitale verktøy gir fylkeskommuner og kommuner et bedre grunnlag for planleggingen.

Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og arbeidsplasser basert på havets ressurser, og for forutsigbar og bærekraftig vekst i oppdrettsnæringen. Regjeringen prioriterer også arbeidet for rent hav og en lønnsom utvikling av havbruksnæringen. Fylkeskommunal og kommunal planlegging er viktig for å sikre fiskeri- og havbruksnæringenes langsiktige arealbehov, samtidig som andre samfunns- og miljøinteresser blir ivaretatt.

De samiske interessene skal ivaretas i planleggingen av sjøsamiske områder. Det er viktig at fylkeskommuner og kommuner samarbeider med næringslivet og statlige myndigheter for å finne bærekraftige løsninger og god samordning mellom plan- og bygningsloven og sektorlover. Arealer for ulike typer akvakultur, inklusiv mobile anlegg, avklares gjennom regionale og kommunale planer. Det er her viktig å ta hensyn til utvikling av ny teknologi og nye typer havbruksinstallasjoner, herunder havbruk utenfor kysten. Det kan føre til at nye områder kan tas i bruk.»

Regjeringen har med bakgrunn i dette formulert følgende forventninger til planarbeid i sjøområder:

- *Fylkeskommunene og kommunene vurderer arealbruken i strandsonen langs sjøen og i og langs vassdrag i et helhetlig og langsiktig perspektiv, og tar særlige hensyn til naturmangfold, kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.*
- *Fylkeskommunene og kommunene avsetter tilstrekkelig areal til ønsket vekst i oppdretts- og havbruksnæringen gjennom oppdaterte planer, som også ivaretar miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Strategier for utvikling av havbruk utenfor kysten inngår i planene.*

Vi vurderer de nasjonale forventningene og FN's bærekraftsmål som svært viktige, og som sentrale deler av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen. Regjeringen forventer at kommunene legger FN's bærekraftsmål til grunn for samfunns- og arealplanleggingen. Dette vil kunne følges opp gjennom kommunal planlegging og kommunenes planstrategiarbeid for planperioden 2020–2023.

Innspill til planstrategi

Fiskeridirektoratet region Midt er opptatt av å sikre gode forutsetninger gjennom kommunale planprosesser slik at våre ansvarsområder blir best mulig ivaretatt.

Planlegging etter plan- og bygningsloven er et verktøy for å ivareta samfunnsinteresser og forvalte areal. I dette ligger det forventninger om at de kommunale planene ikke bare skal ivareta kommunale interesser og målsettinger, men også statlige og regionale. Det er derfor positivt at kommunen har omtalt nasjonale og regionale føringer, og legger dette til grunn for sitt arbeid med planstrategien.

Fiskeri- og akvakulturnæringen med tilhørende virksomheter er viktige bidragsytere og næringsaktører i Åfjord kommune. Kommunen har naturgitte fortrinn i form av egnede havne- og sjørelaterte arealer og sjøareal. For å ivareta og videreutvikle næringene er det avgjørende at de blir omfattet av kommunens planarbeid. Vi vil i den forbindelse

understreke både sjømatmeldingens betydning, nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging, og regjeringens ønsker om at Norge skal være verdens ledende sjømatnasjon. Mulighetene for de marine næringer må derfor tilrettelegges og synliggjøres.

Fiskeri og akvakultur spiller en viktig rolle i realiseringen av FN sine bærekraftsmål. Dette gjelder ikke bare mål 14 «Liv under vann», om å «Bevare og bruke hav og marine ressurser på en måte som fremmer bærekraftig utvikling». Også mål 2 om å utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring tjener på fiskeri og akvakultur. Siden sjømat produseres med lavere klimapåvirkning enn for eksempel kjøtt fra landbruk, spiller fiskeri og akvakultur også en viktig rolle for å nå klimamålet (mål 13). En hovedkonklusjon i årets SOFIA-rapport (basert på tall fra 2019), er at fiskeri og akvakultur gir viktige bidrag til realisering av FNs bærekraftsmål.

Vi ser det som positivt at Åfjord kommune legger FNs bærekraftsmål til grunn for sitt arbeid med den kommunale planstrategien for 2020–2023.

Vår vurdering er at kommunens innflytelse på utviklingen i kystsonen og de marine næringene vil styrkes, dersom kommunens strategiske valg og prioriteringer vedrørende sjøarealene og de marine næringene kommer klart fram i kommunens planstrategi og planarbeid for øvrig.

Forslaget til kommunal planstrategi for Åfjord kommune 2020-2023 gir en god oversikt over viktige rammer og føringer for det videre planarbeidet, samt hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere framover. Det gis også en beskrivelse av blant annet interkommunalt samarbeid, utviklingstrekk og viktige utfordringer.

I forslaget til planstrategi redegjøres det for kommunens planbehov i perioden. Blant annet vises det til oppstart av arbeidet med samfunns- og arealdel for den nye kommunen i 2020. Vår vurdering er at det er viktig at arbeidet med samfunnsdelen kommer først, og at mål og strategier fra denne gjenspeiles i arbeidet med arealdelen. Samfunnsdelen legger viktige rammer og føringer for arealdelen, og skal være førende for denne.

For Fiskeridirektoratet er det viktig at arealforvaltningen er forutsigbar. Forvaltningen av arealet må være bærekraftig, balansert mellom bruk og vern. Det må samtidig bidra til at kommende generasjoner kan dra nytte av de fordeler som ressursene, beliggenheten og miljøet i en kystkommune gir.

Vi ser på dette som spesielt viktig i sjøarealene. Vi skal blant annet bidra til et aktivt fiske langs kysten, slik at fiske også i fremtiden forblir en del av kystkulturen i vår landsdel. Det er derfor viktig at kystkommunene sørger for å ivareta denne stolte kulturarven, og gir den muligheter for fremtidige generasjoner.

Det er generelt viktig å inkludere kystsonen og marin sektor i arbeidet med planstrategien, slik at en her har klare rammebetingelser for arealbruk, utvikling og næringsvirksomhet. Det vil være viktig for den videre utviklingen av fiskeri- og

havbruksnæringen at de omfattes av kommunens planer, for eksempel gjennom en strategisk næringsplan eller en interkommunal plan for næringsutvikling.

Åfjord kommune innehar et relativt stort sjøareal. En ny arealplan, som omfatter sjøområdene i tidligere Åfjord og Roan kommuner, vil gi grunnlag for en mer helhetlig plan for bruk og vern av sjøområdene. Dette vil gi et bedre kunnskapsgrunnlag for å avklare og ta hensyn til fremtidig arealbruk og utvikling i kommunen, gi felles retningslinjer for arealbruk, og således bidra til å dempe konfliktpotensialet for de ulike interessene i kystsonen. Dette vil igjen være positivt både for sjømatnæringene og biologisk mangfold.

Vi ser det som positivt at arealdelen for sjøområdene i Åfjord kommune inngår i arbeidet med kystsoneplan for Namdalen. Interkommunale arealplaner vil gi en mer helhetlig plan for bruk og vern i et større perspektiv. Dette vil blant annet være positivt for sjømatnæringene og biologisk mangfold. Slike planer vil kunne ta hensyn til framtidig arealbehov og utvikling for de ulike interessene bedre, samt kunne tilpasses andre rammebetingelser for næringene i større grad. Samlet sett vil det kunne dempe konfliktpotensialet mellom de forskjellige interessene i kystsonen.

Klima og miljø er en av de prioriterte oppgavene i denne perioden, og planoppstart for ny klima- og miljøplan er allerede vedtatt. Dette ser vi på som positivt. En oppdatert plan for klima og miljø vil bidra til å nå noen av delmålene innenfor FNs bærekraftsmål.

Flere kommuner har etter hvert egen tiltaksplan mot plast- og marin forsøpling. Marin forsøpling og mikroplast er en stor avfallsutfordring og en trussel mot livet i havet. Et bidrag i kampen mot plastforsøpling kan være å utarbeide en tiltaksplan mot plast og marin forsøpling som har fokus på lokale tiltak basert på dagens ordninger og regelverk.

En tiltaksplan mot plast- og marin forsøpling kan sees i sammenheng med avfallshåndteringen i kommunen og hovedplan for vann og avløp. Dette for på best mulig måte å forhindre at avfall, inkludert mikroplast, slippes ut sammen med avløpsvann og overvann til det marine miljøet.

Vi er spesielt opptatt av at viktige registrerte kaste- og låssettingsplasser, gyte- og oppvekstområder, områder for aktive redskap og marint biologisk mangfold ivaretas ved fastsettelse av retningslinjer for langsiktig arealbruk i kommunene. Likeså at det avsettes tilstrekkelige arealer for eksisterende godkjente akvakulturlokaliteter, og egnede alternative områder for ny akvakulturaktivitet. Det er sterk fokus på teknologiutvikling for å ta i bruk mer eksponerte sjøområder for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret. Dyrking av makroalger og landbasert akvakultur er også på sterk fremmarsj. Dette må vurderes og tas hensyn til i kommunenes planarbeid, og vil kreve tilrettelegging av egnet areal for eventuell etablering.

Kystsonen er svært verdifull og attraktiv for rekreasjon og næringsvirksomhet, men er samtidig veldig sårbar. En forutsetning for kystsonens verdi er at den er ren, levende og mangfoldig. Grundig planlegging er en forutsetning for at menneskelig aktivitet i så liten grad som mulig skal påvirke kystsonen og livet i sjøen negativt. Dette er spesielt viktig

ved blant annet planlegging av hytte- og boligtomter på land i tilknytning til sjø, småbåthavner, havneanlegg, industriområder og vann- og avløpsnett. Vi anbefaler at alle planlagte inngrep eller aktiviteter som kan påvirke livet i sjøen, søkes lokalisert der hvor de gjør minst skade på miljøet. Dette innebærer for eksempel å forhindre skader på naturtyper som er sjeldne eller særlig verdifulle.

Fiskeridirektoratet region Midt er opptatt av at sjøbunnen i minst mulig grad påvirkes og beslaglegges. Alle typer rør, ledninger og kabler som fordrer bruk av sjøbunnen bør så langt det er mulig, legges samlet i felles trasé. Tiltakene må sees i sammenheng med verdien og bruken av områdene, slik at man i størst mulig grad unngår berøring med marine naturtyper, skader på marint biologisk mangfold, og minimaliserer potensialet for konflikt med fiskeri- og havbruksaktiviteter. Så langt det er mulig bør det tilstrebes å samle slike tiltak, etablere "hovedtraseér" på bunnen og formulere bestemmelser og retningslinjer for hvordan slike tiltak skal planlegges og utføres på best mulig måte. Vi anbefaler at kommunen vurderer en overordnet plan for slike tiltak i sjø, eventuelt som en del av en utvidet kommunedelplan som for eksempel for småbåthavner.

Etter vår vurdering bør alle kystkommuner ha en strategi for lokalisering og utbygging av småbåthavner. Vi ønsker at småbåthavner plasseres der de forårsaker minst mulig negativ påvirkning på miljøet, og at plassene søkes samlet på færre, større anlegg fremfor å belaste mange områder. I tillegg til de fysiske inngrepene i naturen (mudring, sprenging, utfylling, anlegging av bølgedempere, bygging av moloer m.m.), medfører småbåthavner økt belastning på miljøet som følge av utslipp av drivstoff, olje og miljøgifter fra båtene både mens de ligger på sjøen, og i forbindelse med vedlikehold ved utsetting og opptak.

Oppsummering

Fiskeri- og akvakulturnæringen med tilhørende virksomheter er viktige bidragsytere og næringsaktører i Åfjord kommune. Generelt vil en klargjøring av kommunens strategiske valg knyttet til utfordringer, utvikling og arealbruk i kystsonen være avklarende og konfliktdempende. Viktige spørsmål vil kunne være opprettholdelse, utvikling og sameksistens for både sjømatnæringene og andre næringsinteresser, samt andre samfunns- og miljøinteresser i kommunen.

Forslaget til kommunal planstrategi for Åfjord kommune gir en god oversikt over viktige rammer og føringer for planarbeidet. Vi ser det som positivt at kommunen har lagt FNs bærekraftsmål og nasjonale føringer til kommunal og regional planlegging til grunn som rammer for planleggingen.

For Åfjord kommune vil arealplanen for sjøområdene være godt ivaretatt med bakgrunn i kystsoneplan for Namdalen.

Fiskeridirektoratet region Midt har ut over dette ingen ytterligere merknader eller innspill til forslag til kommunal planstrategi 2020–2023 for Åfjord kommune.

Med hilsen

Kristin Skarbøvik
seksjonssjef

Håkon Celius
rådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Åfjord kommune

Postboks 54

7169

ÅFJORD

Kopi til:

Fylkesmannen i Trøndelag

Postboks 2600

7734

STEINKJER

Kystverket Midt-Norge

Postboks 1502

6025

ÅLESUND

Trøndelag fylkeskommune

Fylkets hus Postboks
2560

7735

STEINKJER

